

מבעד למסוה

(שעורים בהסתכלות)

ועכשיו רבותי, שלא נסעתי באוני תי לקונגרס ונשארת עמך כם כאן, רר צה א נ י

גשני בשבוע זה ברחוב יפו ואומר: הגרנא לי רבי עזמות! איככה יודע אתה מה שאני מספר עם אשתי בבי תי? פותח אני את העתון בליל שבת קדש והנה, איהא! כל מה שאמרת לי במשך השבוע על גדולינו וה"מש-פחה" שלהם, כל זה יש בעזמות! ובי כלל, מוציא אתה תמיד את המלים מתוך פ...

בקצור, אחרי הקדמה ארוכה זו יכול אני לנשת כבר אל עצם הענין, כלומר אל המעשה בנסיעה אתה ובי ש ע ו ז ה ב.

הכל יודעים את הר"ר... פקיד גבוה ובעל ע נ פ חשוב בקרן הקימת, שהוא אדם כשר וישר, תמים דרך ומנושאי כליו של הרצל, מסור ככל רמ"ז אבריו לרעיונו ולעבודתו, מחלך גדול בעניני הוצאות-הדרך ואינו יכול לסבל עולות של אחרים וביחוד של המנהל הגרמני בעניני "נסיעות" ובזבוזי כספים של העם. הכל יודעים וגם רעיתו הכבודה יודעת ונשבעת שבעלה, למשל, אינו נוסע אלא במחלקה השלישית כדי לקמץ את הפרוטות הבאות מכספי העם ומזיעתו לתוך הקופסאות של הקרו הקימת, כידוע.

אלא, שבזמן האחרון אירע מעשה והפקיד החשוב דנן נסע ברכבה בארצנו בשליחותה של הקה"ק ובדרך נסיעתו אבד מינו שעון הזהב. מיד נגה במכתב להנהלת הרכבת וקבל ממנה תשובה תכופה כי שעון הזהב נמצא במקום שבתו ברכבת (גם זה אחד משבעת הפלאים בא"י!) ודוקא במחלקה ה... א ש ו נ ה, וכי הוא עומד לפקודתו.

מילא, הכל יודעים ולית מאן דפי ליג שהר"ר... נוסע אך ורק במחלקה השלישית, ואולם השאלה היא

רק זאת: האיד בא השעון למחלקה הראשונה? וכי יש לו רגלים? כנראה, כי שקר אין לו רגלים אבל שעון יש לו רגלים ומכל שכן שעון זהב ומכל שכן שעון של פקיד לאומי ומסור מקד רן הקימת לישראל... אגב, את המעשה הזה גלו לי בסודי סודות וגורו עלי — למען השם! — שלא אנלה לאחרים וע"כ גזורני עליכם גזרת רבי, שלא תספזו גם אתם לאחרים!...

ואלו "נסיעות" שהיובים להכריז עליהן כרבים, כמו שעשה פטרושקא מת"א ב"היינט" כורשו מספר פק"ח וספר לכל באי עולם את העובדות דלקמן:

לפני ירחים מספר (בערך מתן תורה) עמד קהל רב וצפוף על תופים ביפו והכה לאניה הבאה מקישי טא, ביניהם היו אנשים אמידים שחבי לבני משפחותיהם הקרובים: נשיהם, ילדיהם והוריהם, והעיקר הוא שכמעט כל הנוסעים הגיעו במחלקה השלישית. לעמית זה הגיעו יחד עמהם שני מיני היגי הפועלים וסוציאליסטים גדולים, טברסקי וקפ"ן, שחזרו משיבות הועד הפועל בחו"ל ונסעו, במובן, על חשבון הקהל, וזו כמעט היהודים שנסעו במחלקה הראשונה. זם היו היהודים הראשונים (מחמת עונוסעי כתה א' יורדים תחלה) ותוכלו לשער, אומר פטרושקא: איזה רושם עשה הדבר על הקהל. לא להנם קראו אחריהם מלא: "קרן היסוד געלרע!" (כספי קרן היסוד!).

ואת המעשה הטסופר להלן בקש דוקא הר"ר ש. ריונבוים (מי שהיה מיניסטר בליטא) לספר בקהל עם מחד כת "שבדוריה היה עוכרא" ד"ר: נסע עם רעיתו מאימליח לא"י, באניתם נהעו גם שני בעלי-

תעשיה ידועים וחשובים מת"א וגם מזכיר קרן היסוד מר אל-צור ועוזרו. ההפרש באניה האיטלקית בין מחלקה א' לב' ובין ב' לג' הוא גדול מאד, ומה היה? — שני בעלי התעשיה נסעו (בכספם) במחלקה השניה והאדון המזכיר ונושא כליו נסעו לא בשניה ולא בראשונה אלא ב"קבינט-דלוקס" לעילא ולעילא מכל מחלקתא בא"י תתא...

למדים אתם אולי, רבותי, מתוך דברי, שאני הנני יהודי שאינו יכול לסבל עולות של אחרים כמו אותו ה"די טש" מקה"ק ויטאני שייך הלילה לועד הפוש חטאים ברכבת ובאניות? — אדרבה! אינו גידם אפילו את דברי ירושלמי, שהטיח דברים במאמר זו כלפי אוישיקין שנסע לקנדה במיד למה ראשונת. הן הוא הכנים לנו מ 5 ו 5 ו 5 ר ה, רבותי, שהתי חיובו הציונים בקנדה לאסף במשך תשע שנים ועל סמך זה השיגו הלוואה של מאה אלף דולרים טבין ותקולין, במזומנים ולא לתר, לא "פלעדג'יס" והד בטחות ופתקאות של "לכשירחוב" כמו בקרן היכוד, אלא "קעש" בלע"ז. ולו ה ה הדבר הלוי בו הייתי נתון לאר סישקין לנסע לא רק במחלקה א' אלא שהייתי מעמיד לפקודתו קרון טינוד מרופד ומקושט Wagon-lit

כדי שסע עם מיזיפתחו כמו שעשה חברו הגרמני, שהי"א ת"ה גדול ואינו יוצא יחיד לדרך בכל נסיעותיו הגי דולות, כנראה, מפני הישש של הרהור עבירה.

וראו זה פלא! אל הקונגרס הי"ד בויתה בשעה שהיה תקציב, כביכול, על סך 650000 פונט נסעו צירינו הקי טנים עם הגדולים במחלקה שלישית מפני שלא היתה רביעית, וחשתא שיד רד התקציב ל450000, כלומר לשלש מאות וחמשים אלף פונט תקף אותם

כולמום הנסיעה דוקא במחלקה הרא" שונה! וכל כך למה? — כנראה, שיודעים ומריחים הם כי זהו הקונגרס האחרון לטיולים ולתענוגים בחו"ל וע"כ רוצים הם ליהנות הפעם, הטוף וסע! — (אריינכ' אפען בלע"ז).

ומזכיר לי דבר זה מעשה קטן ונאה, שספר לי יהודי אמריקאי.

שד"ר אחד מקרן היסוד באמריקה התפאר פעם לפני ידידיו כי עלה בידו להוציא מיהודי עשיר וקמצן חמשה ד ו ל ר י ם לקרן היסוד.

רק חמשה דולרים? — שאלו כלם — מיהודי עשיר כזה?

— חכו, רבותי! — ענה להם היש"ר הלאומי — ושמתם עד הסוף, כשעמד היש"ר בפתח הבית לצאת קרא אותו היהודי העשיר, נתן לו עור עשרים דולר ואמר: יודע אני כי דרושים עוד עשרים ד ו ל ר י ם כדי שיגיעו חמישת הדולרים החם שלמים לא"י.

אדהכי והכי אספר לכם מעשה אחר לא בש"ר סתם ולא בחמישה ועשרים דולר אלא כ"מלך השנוררים" שלנו ובשיק של עשרים וחמשה אלף דולר.

מעשה! — כי בשעת בקורו הראשון של ויצמן באמריקה הציע לפניו מרשל יאהודי עשיר ומליונר גדול אחד מטי כרו, שכיסו רחוק מלבו ומא"י שישיד הדל להוציא מאתו "איפותיקו" יפה לקרן היסוד.

ויצמן לא יתבקש הרבה וקבל את הזמנתו של היהודי הלז. בשעה המי יועדה הופיע בארמונו של המליונר ואולם כתוד קבלת הפנים הנחרדה וכל מפני שלא היתה רביעית, וחשתא שיד רד התקציב ל450000, כלומר לשלש מאות וחמשים אלף פונט תקף אותם

ורחוק מכסף-ואולם מנחייגנו לא אפר נואש: לאחר הסעודה היפה והסיגרה העבה והשיחות הנאות נגש ויצמן ישר לעטין ודרש מאתו פכום פסוים לקרן היסוד. כשהתחיל בעל הבית מפקפף ומרטן בין שפתיו "קרן היסוד?"

נפל ויצמן על המצאה ואמר לו: — ישמענא, ארונו! אצלנו היר הודים הם כחולקים לשנים: או שהם נותלים או שהם מקבלים... אם אינך

נותן.. (ובשעת דבורו הוציא מכיסו פנקס השיקים והתחיל כותב) כמה רוצה כבודו? חמשה ועשרים אלף דולר?...

מובן מאליו, שויצמן ק ב ל מיד שיק על סך 25000 דולר לקרן היסוד. איך כתוב שם בנמרא? —

Se non'e vero, bene trovata * * *

אבל זה אמת, אמת ויציב! ח' תשבי קבל מקבוצת ציוני אר סטרליה חמש מאות פונט לשם סדור ומשלח "קולקציה" שלמה מתוצרת הארץ.

קם ושלה לשולחיו מאוסטרליה: (א) ארגו מלא לבני "סליקט" (ב) 100 בקבוקי גזוז ומאתים מנות גלידה. (ג) 25 שקים מלט "נשר". (ד) ארגו מלא חציץ מביהה"ר של אלישר.

ציוני אוסטרליה שמחו ונתנו מאד ולאות שביעת רצונם החליטו פה אחד, שהציר הראשון מקרן היסוד או מקרן הקימת שיבא לקונגרס יקבל את כל ה"קולקציה" הנ"ל בראשו... * * *

מינו מאתו ע ו ר א ה ד מתוצרת הארץ, עור חזק כדי שתהיה לנו גם אכסוטיבה חזקה...

ואולם "הכמות כן הצד" רבותי, רואים אנו בעליל יבפועל ממש כי מן וישמים מסייעין לו לויצמן ובעזרת השי"ת ניצל כאסין הרכבת כשאמוני, הוא וזוגתו שהחיה, זיסתמא יברכו שניהם ברכת הגומל אצל ה"מזרחי" בבזל.

ויצמן אמר בקונגרס האחרון בוי"ת כי הפוליטיקה הציונית תלויה בקד טסטורופה של מטלת הכרזל, ז"א שאם חס ושלום תהפך הרכבת, כמו בשאר מוני, תהפך גם הציוניות. נבא ולא ידע מה נבא, הנה כי כן, הקב"ה רוצה בוויצמן, ניראייסט רוצה, המימשלה ג"כ רוצה ורק ז' בוטינסקי ו"הצפון" ועוד אחרים אינם רוצים, אבל לך צעק, חי וקים", ז' בוטינסקי ינאם בודאי נאום יפה ונלהב בקונגרס וידבר על חמירי שלה ועל ויצמן ועל "ננתקה" אבל לא יהיה "על מקום" ויצמן.

ומשבח אני את האמריקאים שלנו שהם יודעים לא רק להכשיר את ציריהם הפסולים (כנראה, שפספורט אמריקאי מועיל לא רק ב"תורבה" אשר בירושלם אלא גם בהורבת ציון בבזל), אלא שהם גם מוכיחים להצעת מועמדים לאכסוטיבה-וראיה לרבר שהציעו שלשה עורכי דין, סאקא, קיש ופריוולנר, Lawyers בלע"ז) כאלו מתכוננים כאן למשפטים, לפשעים והטאים? ואולי כדי לקיים את הפסוק בפרשת השבוע: שופטים תתן לך!

ואולם העו"ד הראשון והגדול אינו "טפש" כלל ואמר: לא! באלה"ר רבתי, מחמת שיודע הוא, שמי שיקבל מאה פונט במלון יזן תחינה לו צרות בעד אלף פונט לא להדש אלא לשבוע, וזוכר אני היטב את דברי פרלשכסי

הזקן והפקח הזה, שאמר לי פעם בתל-אביב: לא טוב היות אדם פקיד ומי שרת אצל עמך ישראל! מיד אחב"ו באים ובורקים את רגלי וזוגתך ובנותיך אם הן לובשות גרבי משי? או שהם מונים את מספר הפולים והשעועיות שפקודתך על הכידיים!.. ולא צריך להיות רבתי, נביא ודיפלומט גדול כדי לראות ולהבין שד קונגרס הזה, כי הכל יהיה "כדראשתקר" וכפי הידיעות המקוטעות, שבאו בעד תונים מערב הקונגרס ומי"ט. "אשין שלה, ניכר כי ויצמן הוא ה"מאכער" ושהכל נהיה בדברו...

ואעפ"י שהפועלים שלנו, כלר מרש"ט, א ו מ ר י ם שהם מסחלי קים מהאכזוטיבה — איני מאמין להם: ההתול כואם בתמאה ושפרינצק במלון יזן, ממש כמו שויצמן "הסתלק" מהנשיאות בקונגרס הי"ד בניונה וכשר נתקבל ברגע האחרון התלגרים מלונדון שאין המימשלה מרוצה מהתפתחותו עמד — כך מספרים עדי ראיה — לפני סוקולוב, שהקריא את התלגרם, והשעון בידו ואמר לו: הרי נתתי לכם זמן עשרה רגעים להחליט, ועכ" שיו יש לכם עוד חמשה רגעים... ברוד הדבר אצלי, רבותי, שכל הסתדרות יש לה המנהיג הראוי לה, שכדאי הוא לה, כי כמעט תמיד כעדר כן הרועה, אי"ל מכיר כ"כ היטב את קולידג'

נשיא הריפובליקה באמריקה, ואולם הושב אנכי כי אם הגוי הזה אומר שאינו רוצה לשוב לבית הלבן הרי זה אמת, אבל אצלנו מסתלקים הפועלים מ א ה ר י ו ת של האכסוטיבה אבל לא חלילה מהתקציבים שלהם ואפילו של אחרים. אצל השמאל שלנו: "פרוש וקבל שכר!" ולא להנם ותר אילוזורוב על החנוך ועכשיו ישובו בודאי כל צירי החנוך מהקונגרס ברגל, חרב ביד